

Wij zijn poëzie

door Jaap de Ruig

Ik hou van video. Het is beeld en geluid en woord. Het is fantasie en realisme. Video is geschikt voor documentaire en animatie, tekenfilm en speelfilm, muziekclip en reclamespot. Ik hou ervan omdat het een medium is dat gemakkelijk een verbinding aangaat met het dagelijks leven. Het is als vuur, zowel nuttig als gevaarlijk. Het kan koesteren en ontluisteren, het kan democratisch of onderdrukkend zijn, een machtsmiddel in handen van zowel actiegroepen als overheden. Video was de belangrijkste ooggetuige van de vuurwerkramp in Enschede, en het gaf een meer dan stereoscopisch beeld van de aanslagen op de Twin Towers in New York.

Als kunstenaar kan ik bij het maken van een videofilm kiezen tussen een ultrakorte film van enkele seconden tot een ultralange van vele uren. Tussen het vastleggen van de werkelijkheid of het componeren van fictie. Ik kan een *loop* maken, een in de tijd uitgerekte foto waarbij het einde naadloos aansluit bij het begin, zodat een gebeurtenis ontstaat die zich herhaalt. Verder kan ik kiezen voor achtergrondruis of een stapeling van geluidsfragmenten, voor harde stemmen of het in stilte voorbij komen van tekst. Ik kan zingen en muziekinstrumenten bespelen, de opgenomen klanken kan ik verfraaien of monstrueus vervormen.

De videoteknik is mijn schetsblok. Video registreert en laat zich wissen als een potloodtekening met gum. Mijn camera past bij wijze van spreken in mijn jaszak. Wanneer ik de werkelijkheid buiten vastleg, kan ik hem thuis inkaderen en herscheppen. Mijn atelier is een te verwaarlozen ruimte, er staat alleen een tafel en daarboven hangt een kast. De opslag van mijn oeuvre is simpel, een schoenendoos volstaat. Zo nodig reist mijn werkplaats met me mee in een kleine koffer. Een opname van een paar vierkante centimeter kan ik bij projectie opblazen tot een wand van vele meters, opnames van de hele wereld kan ik tonen op een scherm met de afmetingen van een lucifersdoosje. Als een god kan ik de waarheid beïnvloeden, als een wijze kan ik observeren zonder te oordelen.

Ik geniet van het risico dat video gemeen heeft met de fotografie; dat alles dat je vastlegt onmiddellijk een zekere esthetiek krijgt. Zelfs de ellende van anderen verandert op film in schoonheid, wrede schoonheid, video transformeert het in een vorm van visuele poëzie. Wanneer ik in een film iets poneer als een metafoor voor het menselijk leven, verander ik het menselijk leven op dat moment in poëzie, als bezwering van chaos en zinloosheid. Het is vormgeven aan dat wat vormloos is. Het is uitlichten en inlijsten van een schijnbaar onbetekenend detail, en het daardoor meerwaarde geven. De korte videofilm is te vergelijken met een gedicht, net zoals een speelfilm overeenkomsten vertoont met een roman. Ik schep als een dichter, ik speel en schrap, vervang en slijp, ik schaaf aan beelden zoals een ander dat doet met woorden. De mens, het dier en het voorwerp zijn mijn leveranciers van beeldmateriaal, ze geven richting aan mijn gedachten. De camera is daarbij mijn oog, de computer mijn toverdoos en de trackball mijn staf. Wij zijn poëzie is een bundeling van twintig korte videofilms. Bij het maken heb ik mijzelf geen tijdslimiet opgelegd, zoals ik wel deed bij de serie 52 Weeks in het jaar 2000. De korte videofilms van Wij zijn poëzie verschillen wat betreft intentie en intensiteit, ze verschillen ook in lengte, maar ze drijven allemaal op dezelfde basis; ons leven, mijn leven. Even ben ik de gehavende waterfles die over het asfalt wordt voortgedreven door de wind. Een fles die, ondanks haar butsen en deuken, ondanks langsrazende autowielen, erin slaagt bijna frivool te blijven voorthuppelen. Daarna word ik een paar minuten het speelgoedhondje dat door een harde mannenstem wreed wordt gecommandeerd, terwijl ik me tegelijkertijd verplaats in zijn baas, en in diens stem de klank van frustraties herken die op het dier worden afgereageerd. Ik ben de oude vrouw die een droom werkelijkheid ziet worden doordat ze op haar vierennegentigste voor het eerst meedoet aan een modeshow, terwijl ik daarnaast degene blijf die de onherroepelijkheid van Alzheimer onderkent. Even later ben ik letterlijk een dichter. Met behulp van drie meelwormen, die oosters aandoende karakters formeren, schrijf ik korte zinnen met een licht sensuele ondertoon.

Als videokunstenaar leef ik het leven van duizend anderen, en tegelijkertijd ben ik zo vrij en onafhankelijk dat ik jaloers zou worden wanneer ik een van die anderen zou zijn. Mijn leven is als een gedicht dat ik zo goed mogelijk probeer te stileren. Als dat door omstandigheden niet lukt, en natuurlijk lukt dat niet, kan ik het alleen maar zo verbeelden dat de onderliggende noodzakelijkheid wordt blootgelegd. De mens heeft de capaciteit om van het onvermijdelijke de humor of de schoonheid in te zien.

uit *Jaap de Ruig, beeldend werk/visual art #4, 2001-2002*